

Naturvärdesinventering av Blackebergs gård 1 med flera, Stockholms stad

Naturföretaget 2023

Inventering och rapport: Albert Tunér
Foto: Albert Tunér
Kartor: Albert Tunér
Kvalitetsgranskning: Samuel Persson
Datum rapport: 2023-10-13
Version: 2

Kontaktperson för denna rapport: Samuel Persson, samuel@naturforetaget.se, 073-539 41 20

Naturföretaget
Vaksalagatan 6
753 20 Uppsala
info@naturforetaget.se
Kartor publicerade med tillstånd av ESRI

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Bakgrund.....	5
Metodik.....	5
Naturvärdesinventering.....	5
Bedömning av Natura 2000-naturtyp.....	6
Bedömning av särskilt skyddsvärda träd och naturvärdesträd.....	6
Datainsamling.....	8
Rapportering av arter.....	8
Arter inom artskyddsförordningen.....	8
Främmande invasiva arter.....	8
Förstudie.....	8
Osäkerhet i bedömningen.....	8
Övergripande beskrivning av området och dess naturvärden.....	9
Övergripande beskrivning.....	9
Områdets naturvärden.....	9
Fynd av naturvårdsarter.....	10
Strandskydd.....	12
Skyddade och fridlysta arter.....	12
Dokumenterad förekomst.....	12
Beskrivning av naturvärdesobjekt.....	14
1. Hällmarkstallskog.....	15
2. Tallskogsparti.....	16
3. Grönytor.....	17
Trädinventering.....	18
Källor.....	19
Litteratur.....	19
Databaser.....	19
Bilaga 1. Karta över naturvärdesobjekt.....	20
Bilaga 2. Karta över artfynd.....	21
Bilaga 3. Tabell med inventerade naturvärdesträd.....	22
Bilaga 4. Detaljerade kartor över placering av naturvärdesträd.....	24

Sammanfattning

Stockholms stads stadsbyggnadskontor arbetar med att ta fram en ny detaljplan för Blackebergs gård för att möjliggöra uppförandet av nya bostäder. Naturföretaget har därför på uppdrag av markägaren Stena Fastigheter Stockholm AB genomfört en naturvärdesinventering i utpekade delar av området den 25 maj samt 9 juni 2023.

Det inventerade området består av tre mindre delområden på 0,5, 0,2 respektive 0,2 hektar. De olika delområdena inkluderar befintliga parkeringsytor, skogspartier och parkområden i olika utsträckning. Tre naturvärdesobjekt har identifierats i området: två klass 2-objekt (Högt naturvärde) och ett klass 4-objekt (Visst naturvärde). De två klass 2-objekten utgörs framförallt av hållmarkstallskog där gamla, grova, knotiga träd är värdefulla inslag. Klass 4-objektet utgörs av en parkmiljö i anslutning till en parkeringsplats med klippta gräsmattor och planterade blommande och bärande träd och buskar som är av visst värde.

Totalt har 63 naturvärdesträd pekats ut och tio av dessa, samtliga tallar, bedöms uppfylla kriterierna för Naturvårdsverkets definition av särskilt skyddsvärda träd. Majoriteten av naturvärdesträden återfinns i den västra delen av det nordvästra delområdet i en hållmarkstallskog som ansluter till Grimsta naturreservat i väster. En rödlistad art, talticka (NT), hittades vid inventeringen på en av tallarna som klassades som ett särskilt skyddsvärt träd.

I inventeringsområdet påträffades också enstaka plantor av blomsterlupin och flera träd av arten tysklönn, båda invasiva arter med mycket hög risk för invasivitet enligt ArtDatabankens risklista.

En skyddad art, liljekonvalj, påträffades vid inventeringen. Sedan tidigare finns det också många inrapporterade fynd av rödlistade fågelarter i närområdet till följd av att det finns en populär fågelskådarpåls precis utanför inventeringsområdet. Bevarandestatusen för de arter som påträffats eller misstänks kunna finnas i inventeringsområdet bedöms dock inte påverkas negativt av en exploatering i området så länge de skogspartier och naturvärdesträd med påtagliga och höga naturvärden bevaras.

Preliminärt kommer två av träden med Påtagligt naturvärde i sydöstra delen av naturvärdesobjekt 1 behöva avvermas (träd 41 och 43) samt ett par träd av med Vist naturvärde. Vår bedömning är att den begränsade avverkningen inte har någon negativ betydelse för naturvärdesobjektet eller de arter som lever i området. Däremot rekommenderar vi att man lämnar de avverkade träden som död ved i naturområdet för att gynna vedlevande organismer som insekter och svampar.

Bakgrund

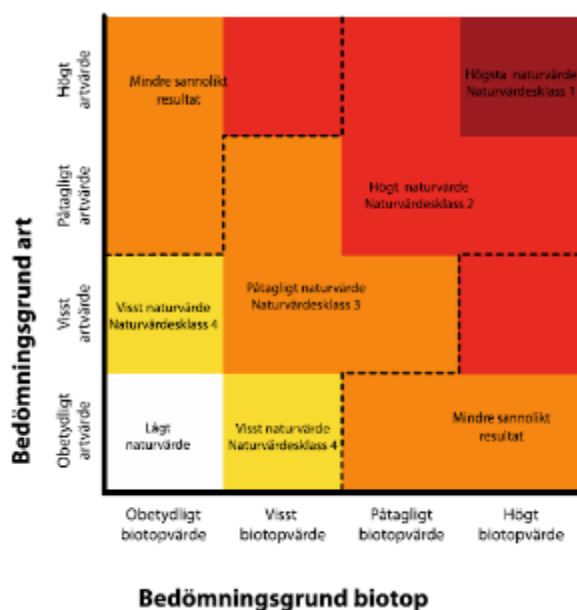
Stockholms stads stadsbyggnadskontor arbetar med att ta fram en ny detaljplan för Blacquebergs gård för att möjliggöra uppförandet av nya bostäder. Naturföretaget har därför på uppdrag av markägaren Stena Fastigheter Stockholm AB genomfört en naturvärdesinventering i utpekade delar av området den 25 maj samt 9 juni 2023.

Metodik

Naturvärdesinventering

De tre olika delområdena inventerades den 25 maj och 9 juni 2023. Inventeringen utfördes enligt svensk standard för Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) (SS 199000:2014). Inventeringen utfördes på fältnivå med detaljeringsgrad Medel och med tillägget Naturvärdesklass 4. Särskilt skyddsvärda träd och naturvärdesträd inventerades också.

Syftet med naturvärdesinventering är att identifiera områden (naturvärdesobjekt) som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesobjekt som hittas inom inventeringsområdet avgränsas, beskrivs i text och deras naturvärdesklass bedöms. Naturvärdesklassen baseras på områdets biotopvärde och artvärde. Biotopvärdet bedöms utifrån områdets biotopkvaliteter och på biotopens sällsynthet eller hur hotad den är. Artvärdet bedöms utifrån förekomst av naturvärdsarter, rödlistade arter, hotade arter samt artrikedom.

Figur 1. Matris ur svensk standard för NVI, som visar hur utfallet för artvärde respektive biotopvärde leder till en viss naturvärdesklass.

Naturvärdesbedömningen resulterar i antingen lågt naturvärde (områden av ingen eller ringa betydelse för biologisk mångfald) eller någon av följande naturvärdesklasser:

Klass 1. Högsta naturvärde: Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå. Områden med Högsta naturvärde bör därmed generellt undantas från exploatering.

Klass 2. Högt naturvärde: Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Motsvaras ungefär av till exempel Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, Våtmarksinventeringens klass 1 och 2 och skogsbrukets klass Urvatten. Områden med Högt naturvärde bör därmed generellt undantas från exploatering.

Klass 3. Påtagligt naturvärde: Området behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Motsvaras ungefär av Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, Våtmarksinventeringens klass 3 och 4 och skogsbrukets klass Naturvatten.

Klass 4. Visst naturvärde: Området behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, till exempel äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

Naturvårdsarter

är ett samlingsbegrepp för arter som är särskilt skyddsvärda eller indikerar områden med höga naturvärden. I begreppet ingår bland annat rödlistade arter, signalarter, skyddade arter och typiska arter.

Rödlistade arter

Rödlistade arter – arter där utdöenderisken har klassificerats enligt IUCN:s system som DD, NT, VU, EN, CR eller RE enligt svenskt myndighetsbeslut. Rödlistan uppdateras vart femte år av SLU Artdatabanken. Vissa rödlistade arter är också fridlysta, men inte alla.

Signalarter

Arter som med sin närvaro indikerar att ett område har höga naturvärden. Frekvens och kombination av signalarter kan dessutom förstärka eller ge ytterligare information om områdets naturvärdeskvalitet.

Skyddade arter

Arter som är förtecknade i artskyddsförordningen (2007:845) och skyddade enligt fridlysningsreglerna. Flera av de fridlysta arterna är också rödlistade, men inte alla.

Typiska arter

Arter som indikerar bevarandestatus för olika Natura 2000-naturtyper.

Figur 2. Definition av begreppet naturvårdsarter.

Bedömning av Natura 2000-naturtyp

I naturvärdesinventering enligt svensk standard ingår att bedöma om inventeringsobjekt innehåller biotoper av så kallad Natura 2000-naturtyp, utifrån naturlighetskriterier enligt Naturvårdsverkets vägledningar för respektive naturtyp. Förekomst av en naturtyp som är hotad (på nationell eller internationell nivå) innebär alltid att objektet i fråga har ett Högt biotopvärde. Att ett naturvärdesobjekt uppnår kriterier för Natura 2000-naturtyp innebär inte per automatik att området är skyddat, områdesskydd gäller bara för av Länsstyrelsen formellt utpekade Natura 2000-områden.

Bedömning av särskilt skyddsvärda träd och naturvärdesträd

Trädinventeringen följer en metodik som Naturföretaget har utvecklat från metodiken i svensk standard för Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) (SS 199000:2014). I SIS standard behandlas träd som urskiljbara värdeelement som bidrar till biologisk mångfald inom en biotop. Däremot beskriver standarden inga exakta kriterier för naturvärdesbedömning av enskilda träd.

Naturföretagets naturvärdesklassning av träd använder standardens bedömningsgrunder för biotop- och artvärden, men tillämpar dessa på en mindre skala. Vid trädinventering kan varje trädindivid ses som en biotop, och biotopvärdet bedöms utifrån trädets biotopkvaliteter (som till exempel ålder, barkstruktur, grovlek, senvuxenhet, brandpåverkan och död ved på stam eller grenar). Bedömning och klassning bygger på hur många samt hur goda biotopkvaliteter trädet har. Artvärdet bedöms dels utifrån trädartens sällsynthet eller hur hotad den är, dels utifrån förekomst av naturvårdsarter, rödlistade arter, hotade arter samt artrikedom som kan knytas till trädet. I bedömningen av värdefulla träd används även kriterier för naturvärdesträd som Skogsstyrelsen tagit fram i samverkan med skogssektorn, samt definitioner enligt Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd.

Vid naturvärdesklassning av träd använder Naturföretaget samma bedömningsmatris som vid naturvärdesklassning enligt SIS standard (se figur 1). Utfallet resulterar i motsvarande trädklasser av antingen lågt naturvärde (träd av ingen eller ringa betydelse för biologisk mångfald) eller någon av följande naturvärdesklasser:

Klass 1. Högsta naturvärde: Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå. Mycket sällsynt när det kommer till enskilda träd men kan till exempel vara en riktigt gammal och grov eller hålig ek (høgt biotopvärde) med många arter eller minst en hotad art (høgt artvärde). Om ett träd får högsta naturvärde är det även ett särskilt skyddsvärt träd.

Klass 2. Høgt naturvärde: Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Motsvaras ungefär av särskilt skyddsvärda träd, enligt Naturvårdsverkets åtgärdsprogram:

- a) jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
 - b) mycket gamla träd; Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
 - c) grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam.
- Motsvaras även av träd som i hög grad uppfyller Skogsstyrelsens kriterier för naturvärdesträd. I denna klass ingår även gamla individer av de rödlistade trädslagen ask och alm.

Klass 3. Påtagligt naturvärde: Området behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Motsvaras av träd som uppfyller flera av Skogsstyrelsens kriterier för naturvärdesträd. Denna klass är värdefull på en kommunal nivå.

Klass 4. Visst naturvärde: Området behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Motsvaras av träd som har ett visst biotopvärde (på grund av enstaka kvaliteter som ålder, grovlek, håligheter eller barkstruktur) eller ett visst artvärde, men som ännu inte uppfyller kriterier för att bedömas som naturvärdesträd. Denna klass är värdefull på en lokal nivå.

Att fastställa trädens ålder exakt är inte möjligt utan att borra i träd och även om man borrar är det många gånger mycket svårt att åldersbestämma lövträd. På grund av naturvårdsskäl är vi väldigt återhållsamma med att borra och trädens åldersuppgifter är därmed uppskattningar och ungefärliga.

I rapporten används begreppet naturvärdesträd. Notera att det inte finns någon officiell definition för begreppet "naturvärdesträd". Naturföretagets definition är att alla träd som klassas ha Visst-Høgsta naturvärde enligt vår inventeringsmetodik är att betrakta som naturvärdesträd.

I bedömningen av särskilt skyddsvärda träd används kriterier och definitioner enligt Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket, 2012).

Datainsamling

Insamlade fältuppgifter registreras med hjälp av appen Fieldmaps for ArcGIS i smarttelefon, med ortofoto som bakgrund. Polygoner, punkter och linjer ritas in i appen, och synkroniseras direkt in i ArcGIS. Registrerat data kan sedan tas ut från ArcGIS i olika format, till exempel som shapefiler. Noggrannheten är ungefär 5–10 meter. Det koordinatsystem som har använts är Sweref 99 TM.

Rapportering av arter

Alla naturvårdsintressanta arter rapporteras in till Artportalen. Rödlistade och skyddade arter rapporteras med en koordinat för varje förekomst, med undantag för om många förekomster av samma art finns inom samma naturvärdesobjekt. Övriga naturvårdsintressanta arter rapporteras normalt bara med en koordinat per naturvärdesobjekt som de förekommer i. Naturföretaget följer Artdatabankens regler för dokumentering och delning av information om skyddsklassade artobservationer.

Arter inom artskyddsförordningen

Arter som omfattas av juridiskt skydd enligt artskyddsförordning (2007:845) tas upp under rubriken Skyddade och fridlysta arter. Där sammanfattas vilka skyddade arter som har påträffats i området, och vad fynden kan innebära vid en eventuell exploatering.

Främmande invasiva arter

Om främmande invasiva arter påträffas under inventeringen redovisas detta under rubriken Områdets naturvärden.

Förstudie

Äldre fynd av arter från området har inhämtats från Artdatabanken. Uppgifter om naturvärden och områdesskydd har inhämtats från Skogsstyrelsens karttjänst Skogens pärlor och Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur. Uppgifter har även hämtats från Lantmäteriets geodataportal och länsstyrelsernas geodatakatalog.

Osäkerhet i bedömningen

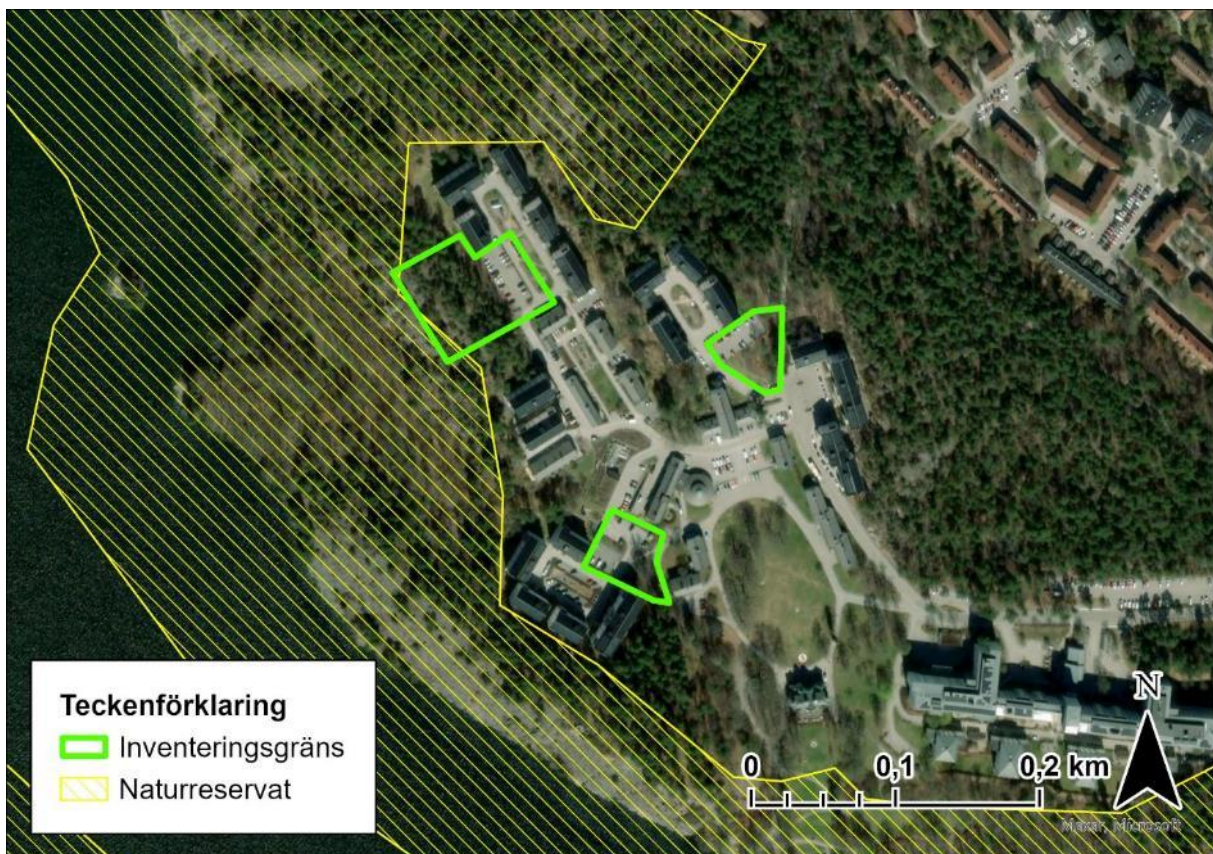
Inventeringen är en naturvärdesinventering med detaljeringsgrad medel, ingen artgrupp har inventerats detaljerat. På grund av naturvårdsskäl är endast ett fåtal träd borrade och åldersuppgifterna är därmed i de flesta fall uppskattningar och ungefärliga.

Övergripande beskrivning av området och dess naturvärden

Övergripande beskrivning

Det inventerade området är cirka 0,9 hektar stort och innefattar tre delområden på ungefär 0,5, 0,2 och 0,2 hektar vardera. I dagsläget utgörs en stor andel av delområdena av parkeringsytor, både asfalterade och grusade, samt till mindre del av parkliknande miljöer med klippta gräsmattor och planterade buskar och fruktträd bland annat. Framst i det nordvästra delområdet finns det ett större område med sluten hållmarkstallskog som till viss del berör Grimsta naturreservat. I det nordöstra delområdet finns det även delar med gamla tallar på hållmark samt en del något äldre lövträd.

Området berörs av ett utpekade riksintresse för rörligt friluftsliv, Mälaren med öar och strandområden i Stockholms län, samt vattenskyddsområdet Östra Mälaren. Delar av det nordvästra delområdet ligger också inom 100 meter från Mälarens strandlinje och berörs därmed av strandskyddet. Som nämnt ovan överlappar en liten del av det nordvästra delområdet också med Grimsta naturreservat. I övrigt berörs inventeringsområdet inte av andra områdesskydd eller av Skogsstyrelsen utpekade nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt.

Figur 3. Översiktskarta som visar inventeringsområdets läge i omgivningen. I bilden syns även naturreservat i närområdet.

Områdets naturvärden

De största naturvärdena i inventeringsområdet återfinns i form av hållmarkstallskog med gamla och ibland knotiga, grova och senvuxna träd som värdefulla inslag. Totalt har 63 naturvärdesträd pekats ut och tio av dessa, samtliga tallar, bedöms uppfylla kriterierna för Naturvårdsverkets definition av särskilt skyddsvärda träd. Majoriteten av naturvärdesträden återfinns i den västra delen av det nordvästra delområdet i en hållmarkstallskog som ansluter till Grimsta naturreservat i väster. Här noterades inga spår av avverkning medan det i östra delen av det nordöstra delområdet återfinns en del slitage på rötterna av en del gamla tallar till följd av tramp. I det nordvästra delområdet finns det

jordblottor som har uppstått i samband med gräv- och sprängarbeten för anläggningen av bostadsområdet. På flera håll finns det här spår efter grävande insekter.

I parkmiljöerna utgörs naturvärdena främst av förekomsterna av planterade blommande och bärande träd och buskar men även till viss del av blommande örter i gräsmattorna. Här har flertalet naturvärdesträd med Visst naturvärde pekats ut just på grund av tillgången på nektarkällor och frukt. Det finns dock även ett par lindar som utmärker från de unga träden genom sin ålder och de strukturer deras ålder medför.

En rödlistad art, talticka (NT), hittades vid inventeringen på en av tallarna som klassades som ett särskilt skyddsvärt träd (nummer 49). Liljekonvalj, som är fridlyst i Stockholms län, hittades i slutningen ner mot parkeringen inom det nordvästra delområdet. I samma delområde hittades också signalarten blåmossa på flera ställen i tallskogen, dessa förekomster bedöms dock ha lågt signalvärde.

I det nordvästra delområdet påträffades enstaka plantor av blomsterlupin och i det nordöstra står flera träd av arten tysklönn. Båda arterna är bedömda att ha mycket hög risk för invasivitet enligt ArtDatabankens risklista.

Fynd av naturvårdsarter

Vid inventeringen påträffades tre naturvårdsarter, talticka (NT), liljekonvalj och blåmossa (tabell 1). Samtliga är knutna till de äldre tallskogsmiljöerna i området. Dessa miljöer kan vid en första anblick se ganska artfattiga ut men den gamla opåverkade skogen i sig är i detta fall en bra indikator på att mer riktade artinventeringar skulle ge fler fynd av värdefulla naturvårdsarter.

Tabell 1. Naturvårdsarter som påträffades i området vid inventeringen. Rödlistade arter: med förkortningar enligt rödlistan 2020, signalarter: arter som är utpekade som signalarter enligt Skogsstyrelsen (SKS) eller ängs- och betesmarksinventeringen (ÅOB), skyddade arter: arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen, typiska arter: arter som är lämpliga indikatorer på en Natura 2000-naturtyps bevarandestatus, övriga naturvårdsarter: arter som enligt Naturföretaget indikerar naturvärde. Observera att för fågelarter har endast rödlistade arter, typiska arter, arter i Fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterade arter i Skogsvårdslagen medtagits.

Artnamn	R ö d l i s t a r t e r 0 2 2 0	S i g n a l a r t e r	S k y d d a r t e r	T y p i s k a r t e r	Kommentar
Kärlväxter					
Liljekonvalj			X		Fridlyst enl. 9 § artskyddsförordningen
Mossor					
Blåmossa		X		X	Signalart SKS, typisk art för 9010
Svampar					
Talticka	NT	X		X	Signalart SKS, typisk art för 9010

Strax norr om det nordvästra delområdet finns en populär observationsplats för fåglar vilket ger till följd att det finns ett stort antal fågelarter inrapporterade i närområdet sedan många år tillbaka. För att sälla i fynduppgifterna har observationer av sträckande fåglar i första hand uteslutits. Vidare har även vanligt förekommande arter som inte är specifikt knutna till de miljöer som finns, samt de som uppenbart inte har lämpliga livsmiljöer i inventeringsområdet sällats bort. Detta gäller till exempel småfåglar som gärna häckar och lever i stadsmiljöer samt sjöfåglar som häckar och födosöker i vattennära miljöer. De artfynd från artportalen som bedöms vara relevanta för området kan ses i tabell 2.

På samma punkt där fåglarna har observerats finns även fynd av motaggsvamp (NT) och större brunfladdermus inrapporterade. Motaggsvamp bildar mykorrhiza med tall och trivs i ljusöppna, ofta torra och varma tallskogar som den i inventeringsområdet. Arten observerades 2017 men det är sannolikt att arten finns kvar i området idag. Större brunfladdermus är en art som rör sig över stora områden för att jaga insekter, ofta över större sjöar och vattendrag. Under sommaren bildar honorna kolonier, främst i trädhåll, där de föder upp ungarna och det skulle vara under denna period som inventeringsområdet kan tänkas av vikt för arten.

Tabell 2. Tidigare fynd av naturvårdsarter som noterats inom området (Artportalen, 2000–2023). Rödlistade arter: med förkortningar enligt rödlistan 2020, signalarter: arter som är utpekade som signalarter enligt Skogsstyrelsen (SKS) eller ängs- och betesmarksinventeringen (ÄoB), skyddade arter: arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen, typiska arter: arter som är lämpliga indikatorer på en Natura 2000-naturtyps bevarandestatus. Observera att för äldre fynd av fågelarter har endast rödlistade arter, typiska arter, arter i Fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterade arter i Skogsvårdslagen medtagits.

Artnamn	Rödlistade	Signalarter	Skyddade	Typiska	Kommentar
Däggdjur					
Större brunfladdermus			X		AP 2022. Fridlyst enl. 4, 5 §§ artskyddsförordningen
Fåglar					
Bivråk			X		AP 2019. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen, upptagen i Fågeldirektivets bilaga 1, prioriterad i Skogsvårdslagen
Björktrast	NT		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Duvhök	NT		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Entita	NT		X		AP 2019. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen, prioriterad i Skogsvårdslagen
Grönfink	EN		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Grönsångare	NT		X		AP 2022. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Gulspurv	NT		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Kråka/gråkråka	NT		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Mindre hackspett	NT		X	X	AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen, typisk art för 9010

Rödvingetrast	NT		X		AP 2021. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Spillkråka	NT		X	X	AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen, typisk art för 9010, upptagen i Fågeldirektivets bilaga 1, prioriterad i Skogsvårdslagen
Stare	VU		X		AP 2022. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Svartvit flugsnappare	NT		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Tornseglare	EN		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen, prioriterad i Skogsvårdslagen
Ärtsångare	NT		X		AP 2023. Fridlyst enl. 4 § artskyddsförordningen
Svampar					
Motaggsvamp	NT			X	AP 2017. Typisk art för 9010

Strandskydd

Det generella strandskyddet är ett lagligt skydd som gäller inom 100 meter från alla hav, sjöar och vattendrag (7 kap. 13–18 §§ MB). I enstaka fall kan skyddet ha utökats till 300 meter, eller ha upphävts av Länsstyrelsen. Strandskyddets syfte är att bevara allemansrättslig tillgång till strandområden, liksom att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. Inom strandskyddade områden är det bland annat förbjudet att utföra åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur eller växter. Delar av det nordvästra delområdet ligger också inom 100 meter från Mälarens strandlinje och berörs därmed av strandskyddet. Kontakta berörd kommun eller Länsstyrelse för mer information om strandskyddet i området.

Skyddade och fridlysta arter

Dokumenterad förekomst

Den utförda naturvärdesinventeringen visar att det inom området förekommer en art, liljekonvalj, som är skyddad enligt 9 § artskyddsförordningen (2007:845). Det finns också uppgifter på Artportalen om fynd av skyddade arter från området som bedöms vara aktuella (se tabell 2), även om de inte noterades vid naturvärdesinventeringen 2023. Här nedan presenteras en bedömning av hur dessa arter kan komma att påverkas av en eventuell exploatering.

För alla arter som är skyddade enligt 4a, 7, 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen bedöms eventuell påverkan på lokal, regional eller nationell bevarandestatus för arterna.

I vår bedömning av påverkan på fågelarter, skyddade enligt 4§ artskyddsförordningen, använder vi Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av de förändringar i 4 § som trädde i kraft 1 oktober 2022 (Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen, 2022). För alla fågelarter bedöms om planerad åtgärd riskerar att påverka arten på ett sådant sätt att det försämrar möjligheten för arten att bibehålla eller återupprätta en population på en tillfredsställande nivå. Med hänsyn till detta tar vi i våra bedömningar extra hänsyn till fågelarter som är rödlistade, upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterade i Skogsvårdslagen. För fågelarter som är klassade som livskraftiga, vanligt förekommande lokalt och nationellt och/eller generalister vad gäller miljökrav föreligger vanligtvis mycket liten risk för att en begränsad störning ska medföra påverkan på populationsnivå.

Utgångspunkten för bedömningarna är att de skogsområden som pekats ut inom naturvärdesobjekt med Högt naturvärde samt naturvärdesträd med Visst och Högt naturvärde bevaras vid en framtida exploatering. Många av de skyddade arterna är beroende av gammal skog och gamla hålträd och om några av naturvärdesträden med Visst eller Högt naturvärde blir aktuella för avverkning bör en riktad fågelinventering genomföras för att försäkra sig om att träden inte hyser några skyddade arter.

Liljekonvalj (LC) förekommer i backen mellan naturvärdesobjekt 1 och parkeringen nedanför. Arten är vanligt förekommande i Stockholms län, även i stadsnära grönområden. Vår bedömning är att artens bevarandestatus inte riskerar att påverkas negativt av en eventuell exploatering, varken lokalt, regionalt eller nationellt.

Större brunfladdermus (LC) har rapporterats in i området senast 2022. Större brunfladdermus är en art som rör sig över stora områden för att jaga insekter, ofta över större sjöar och vattendrag. Under sommaren bildar honorna kolonier, främst i trädhål, där de föder upp ungarna och det skulle vara under denna period som inventeringsområdet kan tänkas av vikt för arten. Så länge områdets gamla träd bevaras bedöms inte artens bevarandestatus påverkas negativt på lokal, regional eller nationell nivå av en eventuell exploatering.

Bivråk (LC) och **grönsångare** (NT) är två fågelarter som häckar i miljöer liknande de som finns i det nordöstra delområdet (produktiv, lövrik skogsmark). Det berörda området är dock så pass litet att en eventuell exploatering inte förväntas påverka arternas bevarandestatus negativt på lokal, regional eller nationell nivå.

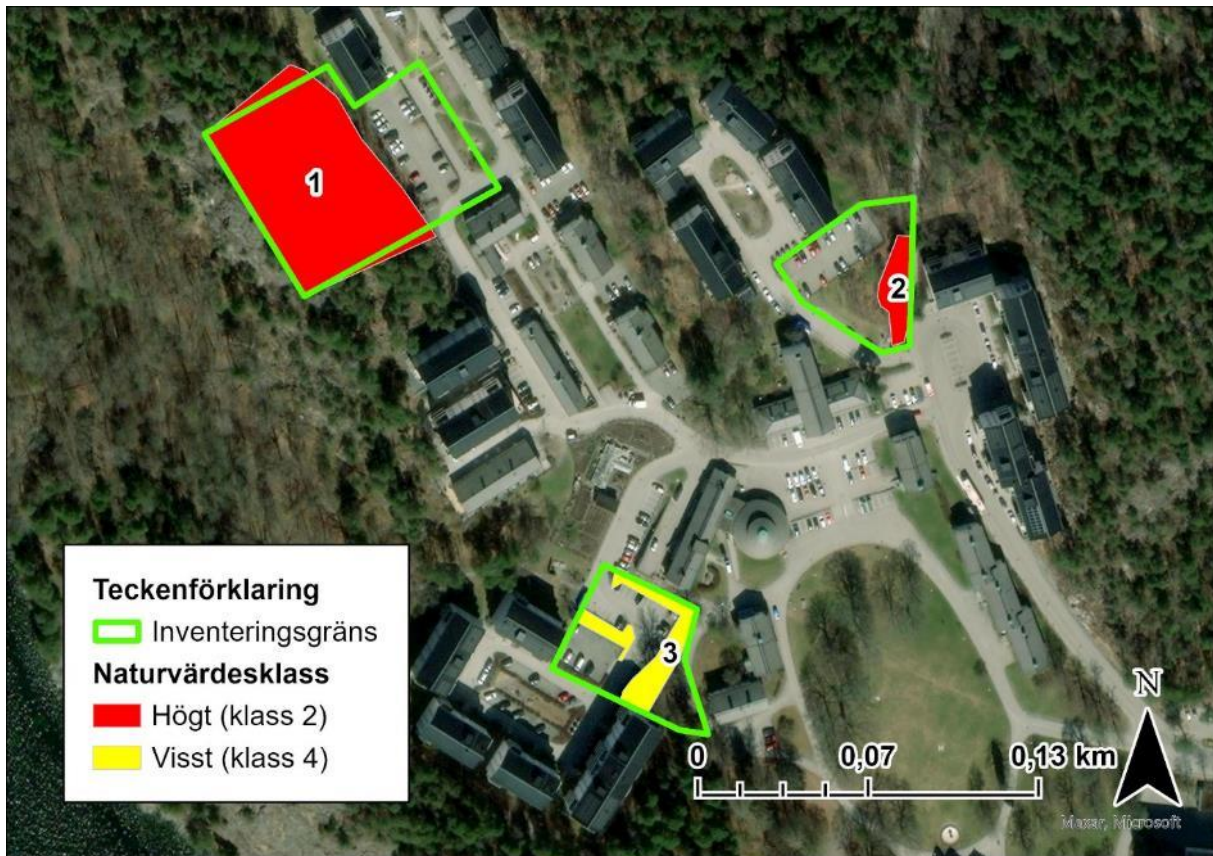
Duvhök (NT), **entita** (NT), **mindre hackspett** (NT), **rödvingetrast** (NT), **spillkråka** (NT), **stare** (VU) och **svartvit flugsnappare** (NT) är alla arter som antingen kan häcka, födosöka eller både och i hålträd eller skogsmiljöer liknande de som finns i inventeringsområdet. **Tornseglare** (EN) är också en art som kan nyttja hålträd för häckning även om den vanligtvis nyttjar håligheter och nischer i byggnader. Eftersom dessa miljöer förväntas bli kvar vid en eventuell exploatering bedöms inte arternas bevarandestatus påverkas negativt på lokal, regional eller nationell nivå.

Ärtsångare (NT) är en art som ofta lever i parkmiljöer och trädgårdar där den häckar i täta buskage. Även björktrast (NT) är en vanlig fågel i Sverige och förekommer såväl i skog som i urbana miljöer som trädgårdar och parker. En exploatering i området kan komma att innebära en viss förlust av lämpliga livsmiljöer för arterna men sett till det omgivande landskapet förväntas det inte uppstå någon brist på häckningsmiljöer för arterna. Därför bedöms inte artens bevarandestatus påverkas negativt på lokal, regional eller nationell nivå av en eventuell exploatering.

Gulspurv (NT), **grönfink** (EN) och **kråka/gråkråka** (NT) är ett par arter som har negativa populationstrender av andra anledningar än förlust av habitat liknande de som finns i inventeringsområdet. För gulspurv handlar det troligtvis om en förändring av jordbrukslandskapet och för grönfink om en sjukdom. Kråka/gråkråka tros minska på grund av förändrad sophantering och en ökad population av korp. Därför bedöms inte arternas bevarandestatus påverkas negativt på lokal, regional eller nationell nivå av en eventuell exploatering.

Beskrivning av naturvärdesobjekt

Inom området identifierades tre naturvärdesobjekt. I detta kapitel beskrivs de numrerade objekten i text och bild. Naturvärdesobjektens läge i inventeringsområdet syns i kartbilden i figur 4.

Figur 4. Kartbild över inventeringsområdet med avgränsade och numrerade naturvärdesobjekt, färglagda efter bedömt naturvärde enligt klassningen i SIS-standarden. Övriga ytor inom inventeringsgränserna som ej färglagts har lågt naturvärde.

1. Hällmarkstallskog

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1, hällmarkstallskog.

Beskrivning

Hällmarkstallskog med gott om gamla, grova, knotiga tallar. Det finns god spridning i ålder och storlek på träden med även klenare exemplar av gran, björk, ek och asp. Enstaka klena enar finns samt mindre exemplar av oxel och rönn. Två av de äldre träden i objektet har borrats för åldersbestämning och beräknats vara äldre än 200 år gamla.

På marken växer typisk hällmarksflora med främst blåbär och ljung men även lingon, kruståtel, fårsvingel, stensöta med mera. Mycket av hällarna är moss- och lavklädda med typiska arter som hus-, väggmossa och raggmossor samt renlavar, islandslavar, tuschlav med flera. Signalarten blåmossa är tämligen allmän på marken men finns inte i den storleken som krävs för att arten ska ha ett högt signalvärde i området.

I objektets västra delar är det vanligare med blottade hällar och senvuxna, klena träd. Österut i slutningen ner mot parkeringen finns fler bördigare svackor med tjockare jordtäcke och högre träd. Ner mot parkeringen finns jordblottor som har uppstått i samband med gräv- och sprängarbeten för anläggningen av bostadsområdet. På flera håll finns det här spår efter grävande insekter.

Naturvärdsarter

Blåmossa, liljekonvalj

Naturvärdesbedömning

Naturvärdesklass 2. Bedömningen baseras på ett Högt biotopvärde främst med avseende på den gamla skogen med många värdefulla träd. Skogen bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura 2000-naturtypen 9010 Taiga. Inslag av blottad sand och jord är också värdefulla inslag i landskapet och viktiga för vissa insektsarter. Artvärdet klassades som Visst artvärde, främst med avseende på förekomsten av blåmossa.

Natura 2000-naturtyp

9010 Taiga

2. Tallskogsparti

Figur 6. Naturvärdesobjekt 2, tallskogsparti.

Beskrivning

Naturvärdesobjektet består av ett mindre skogsparti med gamla tallar på hällar och tunna jordtäckan. I trädskiktet finns även inslag av yngre ek, lönn, tysklönn, asksly, oxelsly och enstaka ung rönn. Markfloran är trivial med vanliga arter av gräs och örter. Delar av marken närmast gång-/cykelvägen är störda av tramp.

Naturvårdsarter

Tallticka (NT)

Naturvärdesbedömning

Naturvärdesklass 2. Bedömningen baseras på Högt biotopvärde med hänsyn till de gamla tallarna i området. Förekomsten av bärande och blommande buskar och träd bidrar också med vissa biotopvärden. Artvärdet klassades som Visst artvärde med hänsyn till förekomsten av en naturvårdsart, tallticka.

Natura 2000-naturtyp

-

3. Grönytor

Figur 6. Naturvärdesobjekt 3, grönytor.

Beskrivning

Naturvärdesobjektet består av grönytor i anslutning till en parkeringsplats. I objektet finns blommande växter som tusensköna, jordreva, vitklöver, maskrosor och majveronika och även blommande och bärande träd och buskar i form relativt nyligen planterade körsbärsarter, fläder och spirea. Det finns även ett antal äldre parklindor som har klassats som naturvärdesträd.

Naturvårdsarter

-

Naturvärdesbedömning

Naturvärdesklass 4. Bedömningen baseras på Visst biotopvärde med hänsyn till förekomsterna av naturvärdesträd, blommande växter samt blommande och bärande träd och buskar som har värden för pollinerande insekter och fåglar bland andra. Artvärdet klassades som obetydligt med hänsyn till att inga naturvårdsarter påträffades.

Natura 2000-naturtyp

-

Trädinventering

I denna del presenteras en övergripande beskrivning av de naturvärdesträd som finns i inventeringsområdet samt detaljerade beskrivningar av de träd som klassats som klass 2, Högt naturvärde. Figur 7 visar var i området naturvärdesträden finns. För träddata över samtliga naturvärdesträd se bilaga 3. För detaljerade kartbilder över trädens placering se bilaga 4.

Figur 7. Karta som visar förekomsterna av naturvärdesträd i inventeringsområdet.

Majoriteten av naturvärdesträden har registrerats inom naturvärdesobjekt 1 som utgörs av en gammal hållmarkstallskog. Områdets naturvärden är främst kopplade till de gamla träden och av praktiska skäl har inte alla träd i klass 4, Vissa naturvärden, registrerats utan fokus har lagts på träd i klass 3 och 2. Två träd som ser ut att vara bland de äldre i området har borrats och åldersbestämts till äldre än 200 år. För den absoluta majoriteten av träden har dock åldern fått uppskattas med hjälp av barkstruktur, kronform med mera. Detta gör att det finns en viss osäkerhet i klassningen av träden och även när det kommer till att identifiera särskilt skyddsvärda träd.

Utanför naturvärdesobjekt 1 har även träd av klass 4, Vissa naturvärden, registrerats för att ge en tydligare bild av områdenas naturvärden.

Totalt har 63 naturvärdesträd pekats ut (tabell 1). 13 tallar har bedömts ha Höga naturvärden (klass 2). 34 träd har bedömts ha Påtagliga naturvärden (klass 3) av vilka sju är stående döda träd. Samtliga utgörs av tall förutom en parklind och en död asp. Totalt 16 träd däribland en död gran, två tallar (en död), två ekar och tre parklindar, har pekats ut som klass 4 (Vissa naturvärden). Även flertalet planterade unga fläder- och körsbärsträd har pekats ut i klass 4, i egenskap av blommande och bärande träd. Totalt har tio av tallarna i klass 2 bedömts uppfylla kraven för att kallas särskilt skyddsvärda träd.

Preliminärt kommer två av träden med Påtagligt naturvärde i sydöstra delen av naturvärdesobjekt 1 behöva avvermas (träd 41 och 43) samt ett par träd av med Visst naturvärde. Vår bedömning är att den begränsade avverkningen inte har någon negativ betydelse för naturvärdesobjektet eller de arter som lever i området. Däremot rekommenderar vi att man lämnar de avverkade träden som död ved i naturområdet för att gynna vedlevande organismer som insekter och svampar.

Källor

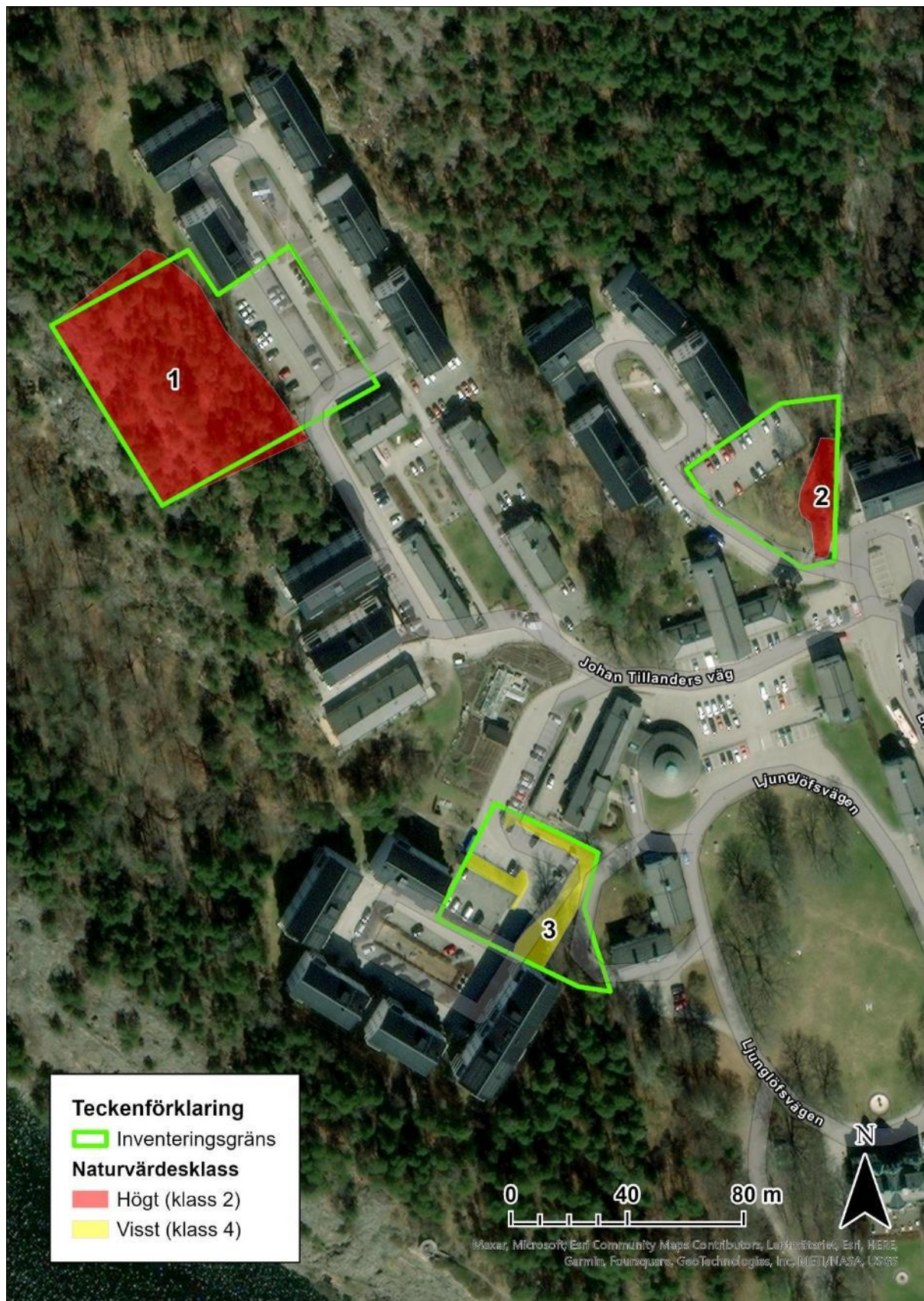
Litteratur

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
Naturvårdsverket 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 NV-04493-11.
Naturvårdsverket 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Mål och åtgärder 2012—2016.
Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen 2022. Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av förändringarna i 4 § artskyddsförordningen om fridlysning av fåglar i samband med skogsbruk. PM. 2022-09-29.
Nitare, J. 2000. Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog. Jönköping, Skogsstyrelsens förlag.
Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen.
SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014.
SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001.
Strand, M., Aronsson, M. & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – Artdatabankens risklista. Artdatabanken Rapporterar 21. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Databaser

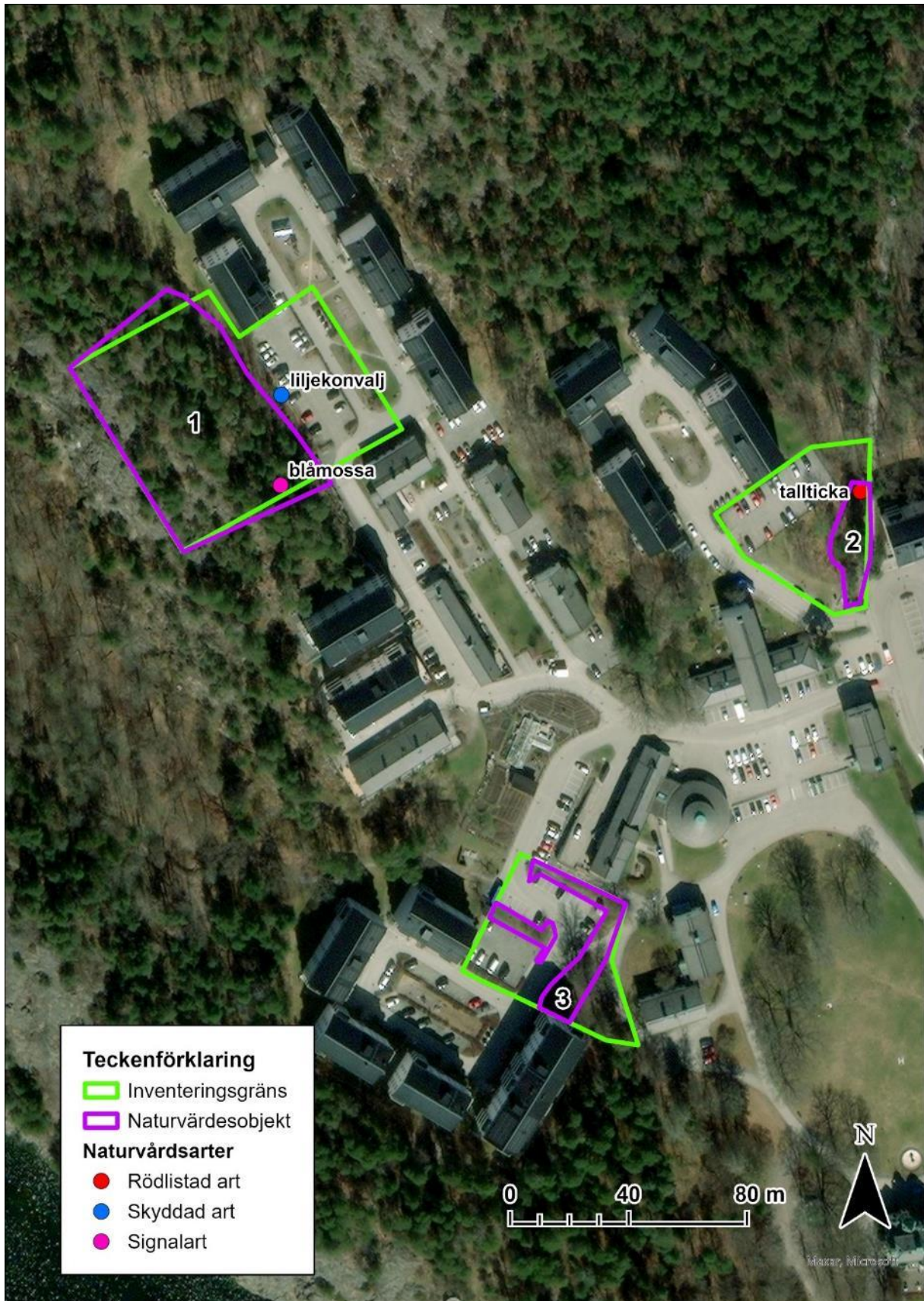
Artfakta. Uttag av fynd av naturvårdsarter har gjorts ur databaserna Artportalen, Biologg, Entomologiska samlingarna (NHRS) via GBIF, Fågeltaxeringen, iNaturalist, Kustfåglar i Bottniska viken, Miljödata MVM, Nationell ängs- och betesinventering (TUVA), Svensk Dagfjärilsövervakning och Virtuella herbariet. <https://fyndkartor.artfakta.se> (2023-04-27)
Artdatabanken. Uttag av skyddsklassade arter har gjorts ur databaserna Artportalen och Observationsdatabasen. <https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/fynddata/skyddsklassade-arter/> (2023-05-08)
Lantmäteriet. Geodataportalen. <https://www.geodata.se/geodataportalen> (2023-04-27)
Länsstyrelserna. Geodatakatalogen. <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/> (2023-04-27)
Naturvårdsverket. Metadatakatalogen. <https://metadatakatalogen.naturvardsverket.se/metadatakatalogen/> (2023-04-27)
Skogsstyrelsen. <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/> (2023-04-27)

Bilaga 1. Karta över naturvärdesobjekt

Figur 1. Kartbild över inventeringsområdet med avgränsade naturvärdesobjekt nummerade enligt samma ordning som i områdesbeskrivningen och färglagda efter bedömt naturvärde enligt klassningen i SIS-standarden. Övriga ytor inom inventeringsgränserna som ej färglagts har lågt naturvärde.

Bilaga 2. Karta över artfynd

Figur 1. Kartbild över fynden av naturvårdsarter som gjordes under inventeringen, kategoriserade efter typ av naturvårdsart. Här syns även naturvärdesobjekt enligt samma ordning som i områdesbeskrivningen.

Bilaga 3. Tabell med inventerade naturvärdesträd

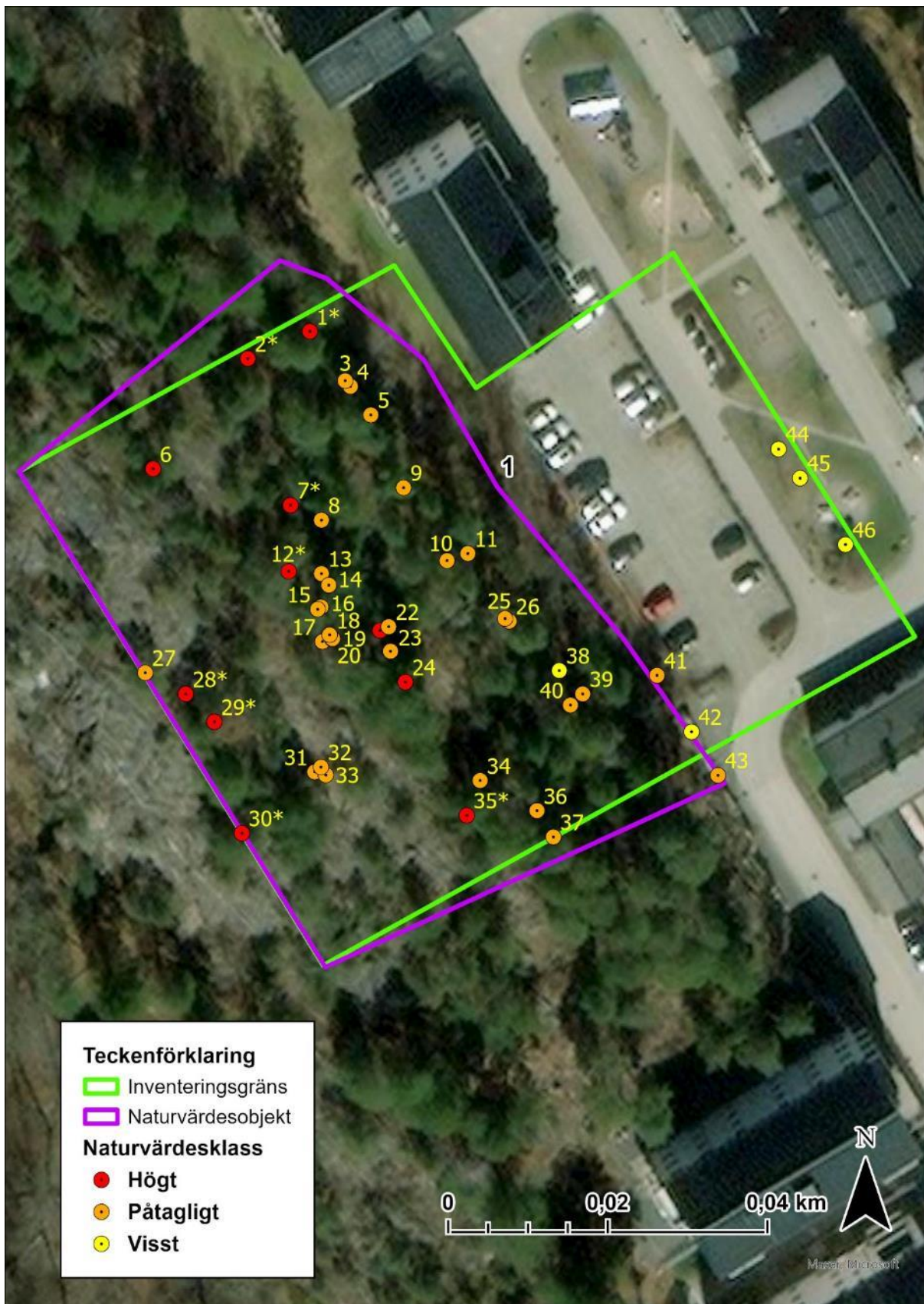
Tabell 1. Träd med naturvärde registrerade i inventeringsområdet.

Objekt-nummer	Art	Naturvärdes-klass	Dia-meter	Beskrivning
*1	tall	Högt (klass 2)	50	Grov med grova grenar, både döda och levande finns. Äldre än 200 år i brösthöjd.
*2	tall	Högt (klass 2)	35	Gammal, senvuxen, potentiellt äldre än 200 år. Grova knotiga grenar.
3	tall	Påtagligt (klass 3)	38	Gammal med grova grenar.
4	tall	Påtagligt (klass 3)	29	Gammal med knotiga grenar.
5	tall	Påtagligt (klass 3)	31	Gammal.
6	tall	Högt (klass 2)	28	Gammal med endast två levande, lågt sittande grenar. Ev. särskilt skyddsvärt träd.
*7	tall	Högt (klass 2)	60	Gammal, flerstammig, knotig, senvuxen.
8	tall	Påtagligt (klass 3)	26	Gammal, något lutande.
9	tall	Påtagligt (klass 3)	28	Senvuxen med stor knöl till följd av svängd stam strax ovanför marken.
10	tall	Påtagligt (klass 3)	30	Torraka mestadels barklös, gott om insektsspår.
11	tall	Påtagligt (klass 3)	33	Torraka.
*12	tall	Högt (klass 2)	38	Gammal med grova grenar, bedömt äldre än 200 år.
13	tall	Påtagligt (klass 3)	28	Gammal, krokig med liten krona.
14	tall	Påtagligt (klass 3)	32	Gammal med grova knotiga grenar.
15	tall	Påtagligt (klass 3)	27	Gammal med grova grenar och mörk bark.
16	tall	Påtagligt (klass 3)	28	Gammal.
17	tall	Påtagligt (klass 3)	21	Torraka med lite bark och gott om insektsspår.
18	tall	Påtagligt (klass 3)	26	Lutande, gammal med ensidig krona.
19	tall	Påtagligt (klass 3)	27	Gammal med slät bark nedtill.
20	tall	Påtagligt (klass 3)	33	Lutande, gammal med grova knotiga grenar.
21	tall	Högt (klass 2)	57	Dubbelstammig och sprucken mellan stammarna. Många döda grenar i kronan.
22	tall	Påtagligt (klass 3)	26	Gammal, väldigt trängd mellan två andra tallar.
23	tall	Påtagligt (klass 3)	30	Gammal med väldigt ensidig krona. Många grova grenar i kronan.
24	tall	Högt (klass 2)	36	Gammal med ensidig krona. Grova, knotiga grenar. Potentiellt 200 år gammal.
25	tall	Påtagligt (klass 3)	34	Gammal
26	tall	Påtagligt (klass 3)	41	Gammal med grova, knotiga grenar.
27	tall	Påtagligt (klass 3)	32	Gammal
*28	tall	Högt (klass 2)	42	Lutande, gammal med grova knotiga grenar och död topp.
*29	tall	Högt (klass 2)	43	Gammal, grov med grova knotiga grenar. Bedömd 200 år gammal.
*30	tall	Högt (klass 2)	47	Gammal senvuxen tall med platt krona och grova knotiga grenar. Bedömd tvåhundra år gammal.
31	tall	Påtagligt (klass 3)	25	Torraka med gott om insektsspår.
32	tall	Påtagligt (klass 3)	20	Lutande torraka med gott om insektsspår och viss lavpåväxt.

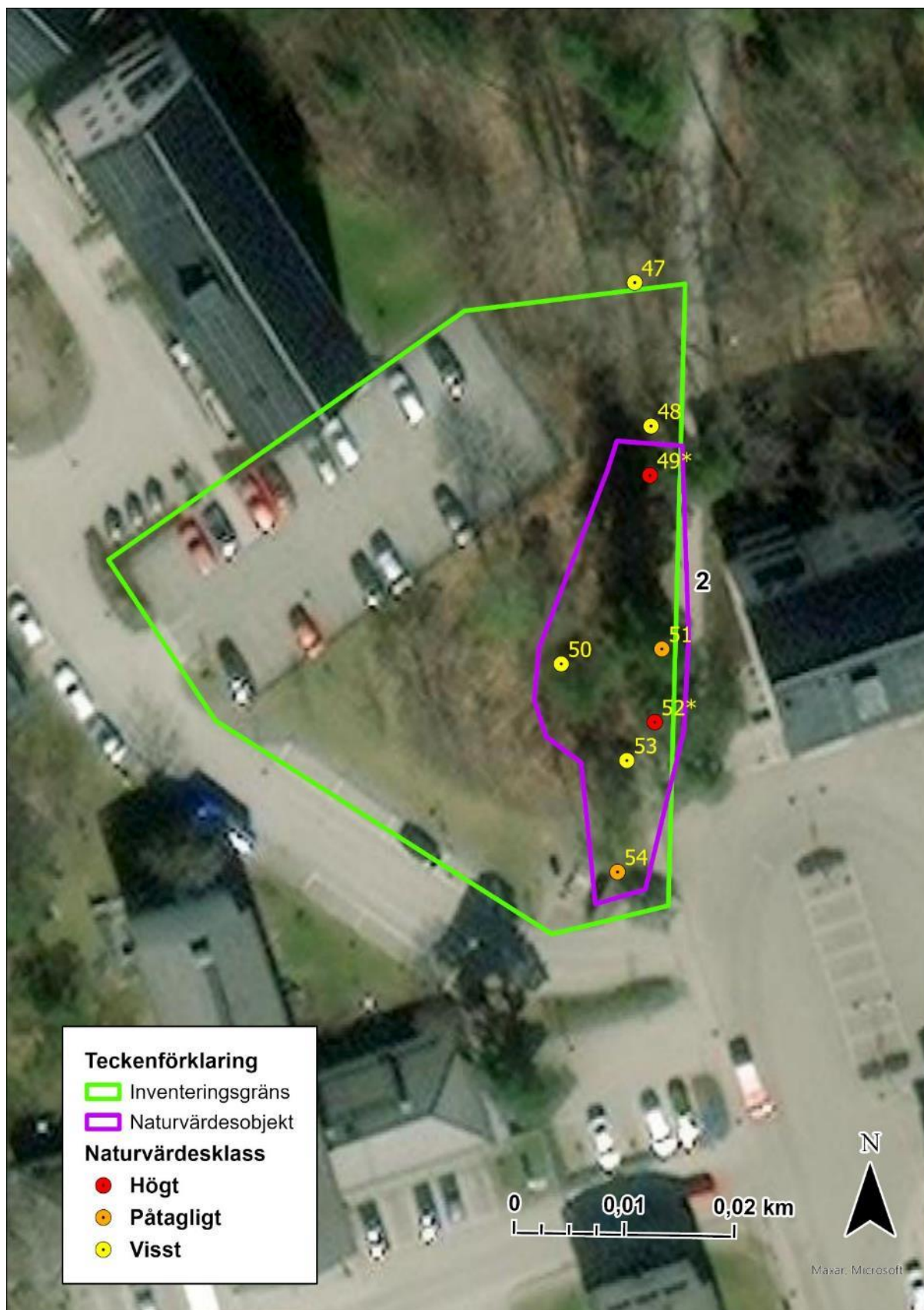
33	tall	Påtagligt (klass 3)	24	Högstubbe med gott om insektsspår.
34	tall	Påtagligt (klass 3)	31	Troligtvis gammal, senvuxen med två tydliga sidostammar.
*35	tall	Högt (klass 2)	41	Grov, gammal, troligtvis äldre än 200 år. Ganska slät bark, grova knotiga grenar.
36	tall	Påtagligt (klass 3)	34	Gammal, möjligtvis uppåt 200 år. Ganska slät bark, knotiga grenar varav flertalet döda.
37	tall	Påtagligt (klass 3)	33	Gammal, knotiga grova grenar.
38	gran	Visst (klass 4)	22	Torraka
39	tall	Påtagligt (klass 3)	36	Gammal med död topp.
40	tall	Påtagligt (klass 3)	33	Gammal, grova knotiga grenar.
41	asp	Påtagligt (klass 3)	25	Dött stående träd.
42	tall	Visst (klass 4)	26	Torraka
43	tall	Påtagligt (klass 3)	40	Gammal tall, kanske uppåt 200 år. Slät stam nedtill, grova knotiga grenar.
44	fläder	Visst (klass 4)	10	Blommande/bärande träd.
45	fläder	Visst (klass 4)	12	Blommande/bärande träd.
46	sötkörsbär	Visst (klass 4)	15	Blommande/bärande träd.
47	ek	Visst (klass 4)	61	Grov med ganska högt ansatt krona.
48	ek	Visst (klass 4)	47	Enstaka död, grov gren i kronan.
*49	tall	Högt (klass 2)	65	Gammal med slät bark nedtill, håligheter, talticka och grova knotiga grenar varav några döda.
50	tall	Visst (klass 4)	30	Senvuxen på håll.
51	tall	Påtagligt (klass 3)	49	Gammal.
*52	tall	Högt (klass 2)	57	Gammalt med några grova döda grenar, en del skador på ytliga rötter och bedömt äldre än 200 år.
53	tall	Påtagligt (klass 3)	51	Gammal.
54	tall	Påtagligt (klass 3)	42	Grova knotiga grenar, död topp.
55	körsbärsart	Visst (klass 4)	33	Buskformig, grövsta stam 8 cm i diameter.
56	parklind	Visst (klass 4)	52	Lågt ansatt krona, blommande träd.
57	körsbärsart	Visst (klass 4)	30	Buskformig, grövsta stam 11 cm i diameter.
58	körsbärsart	Visst (klass 4)	36	Buskformig, grövsta stam 13 cm i diameter.
59	sötkörsbär	Visst (klass 4)	18	Ung, planterad.
60	parklind	Visst (klass 4)	61	Frisk men något av granne trängd krona, har beskurits en bit ut i grenarna någon gång i tiden, dubbelstammig, tillräckligt gammal för att hysa vissa naturvärden.
61	parklind	Påtagligt (klass 3)	59	Dubbelstammig över huvudhöjd, 14 dm lång stamskada med insektshål och mulm mellan ved och övervallande bark, beskuren en bit ut i grenarna någon gång i tiden.
62	fläder	Visst (klass 4)	11	Blommande/bärande träd.
63	parklind	Visst (klass 4)	52	Beskuren en bit ut på grenarna en gång i tiden, tillräckligt gammal för att hysa vissa naturvärden.

*Klassat som särskilt skyddsvärt träd.

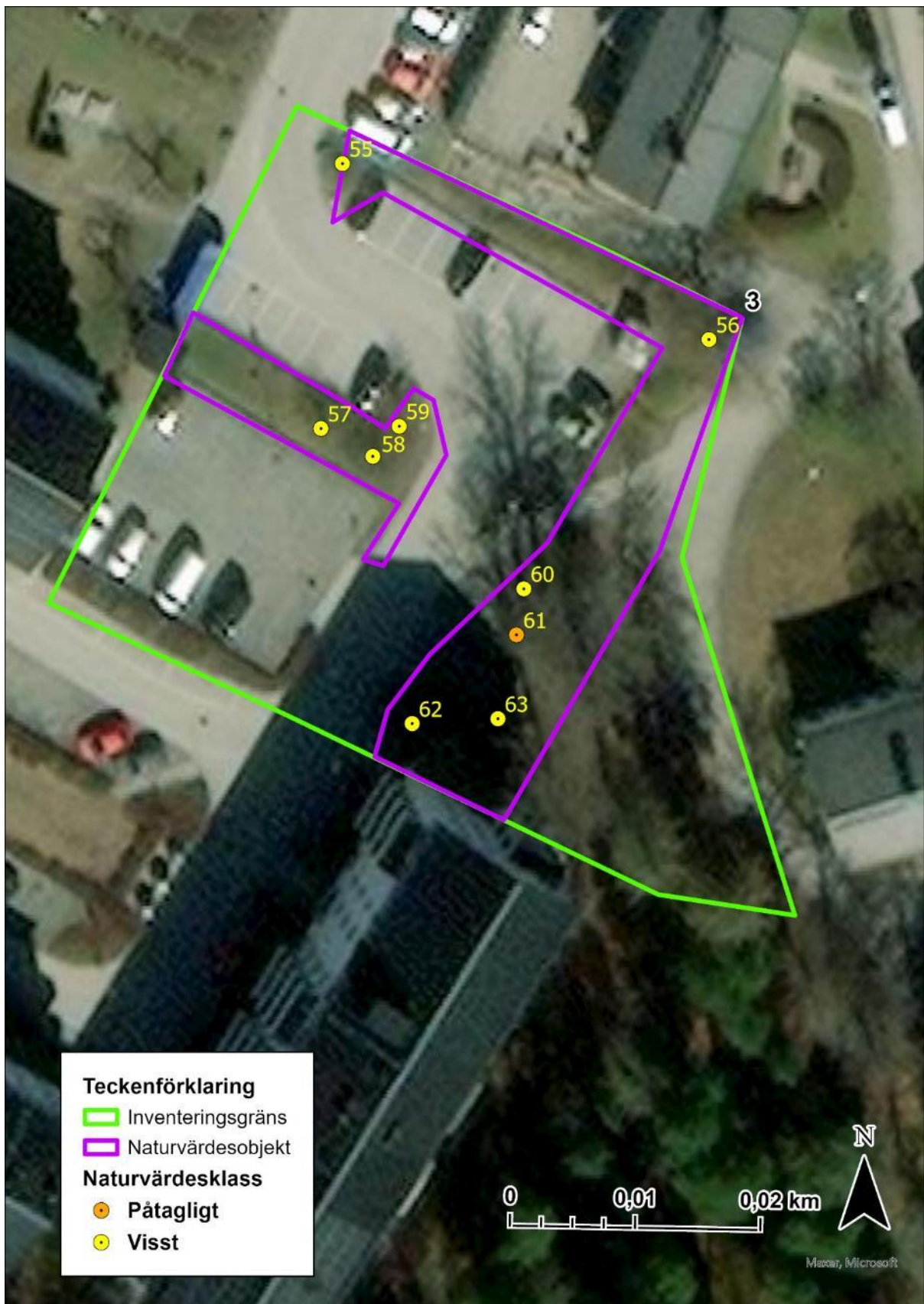
Bilaga 4. Detaljerade kartor över placering av naturvärdesträd

Figur 1. Karta som visar förekomst av naturvärdesträd inom naturvärdesobjekt 1. Träden har markerats med objektnummer som överensstämmer med tabell 1 i bilaga 3. * markerar träd klassade som särskilt skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverkets definition.

Figur 2. Karta som visar förekomst av naturvärdesträd inom naturvärdesobjekt 2. Träden har markerats med objektnummer som överensstämmer med tabell 1 i bilaga 3. * markerar träd klassade som särskilt skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverkets definition.

Figur 3. Karta som visar förekomst av naturvärdesträd inom naturvärdesobjekt 3. Träden har markerats med objektnummer som överensstämmer med tabell 1 i bilaga 3.